

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ.	2
2. SITUACIÓ DE LA INTERVENCIÓ	4
3. METODOLOGIA	6
4. CONTEXT HISTÒRIC I ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS	7
5. TREBALLS REALITZATS	15
6. CONCLUSIONS	22
7. BIBLIOGRAFIA	28
· Annex planimètric	
· Fitxes d'UE	
· Inventari fotogràfic	

1. INTRODUCCIÓ.

En aquesta memòria es presenten els resultats de la intervenció duta a terme a la Plaça de Pau Vila del districte de Ciutat Vella, de la ciutat de Barcelona.

Els treballs es van iniciar el dia 15 de febrer de 2011 i es varen donar per finalitzats el 22 del mateix mes amb el cobriment amb geotèxtil de les restes. La direcció tècnica ha estat a càrrec de Mikel Soberón Rodríguez de l'empresa CODEX - ARQUEOLOGIA I PATRIMONI, seguint el projecte d'intervenció arqueològica, elaborat pel Museu d'Història de Barcelona (MUHBA) i sota la supervisió del mateix MUHBA i del Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya. El codi donat per la intervenció arqueològica és 010/11.

El fet que ha motivat la intervenció ha estat el projecte de construcció d'un nou vestíbul d'entrada per l'estació de metro de la Barceloneta, línia 4. La intervenció tingué com objecte avaluar l'entitat i situació topogràfica de les possibles restes arqueològiques, per tal d'adaptar el projecte constructiu i limitar l'impacte sobre les mateixes. El promotor és GISA (Gestió d'Infraestructures S.A.) que encarregat el projecte a les enginyeries PAMIAS i EYSER, les quals a la vegada han encarregat els treballs específics d'arqueologia a CODEX.

Les tasques de topografia, dibuix de camp i posterior digitalització han anat a càrrec de Rafael Piera i Francisco Palma de l'empresa CODEX-ARQUEOLOGIA I PATRIMONI.

Els treballs duts a terme han consistit en l'obertura amb màquina retroexcavadora de dues rases. En el moment en què s'han trobat restes arqueològiques s'ha realitzat la neteja i delimitació manual de las mateixes amb l'ajut de dos auxiliars d'arqueologia. La primera rasa s'ha excavat a l'altre costat de la carretera, en perpendicular al carrer Pas de sota la muralla amb una

longitud de 14 metres i una amplada de 1,20 metres. La fondària màxima assolida ha estat de 2,83 metres.

La segona rasa s'ha realitzat al costat de la façana meridional de l'escola de Nàutica¹ prolongant-se pel pàrking de la mateixa escola en una longitud de 16 metres i una amplada entre els 0'8 i 1,10 metres. En aquest cas la fondària màxima ha estat de 3,30 metres.

L'excavació d'aquestes dues rases de sondeig ha permet localitzar un tram de la muralla del segle XIX, en la primera rasa, i part del pont o passera d'entrada de la mateixa època a la segona rasa. En els dos casos es tracta de la mateixa obra de fortificació que amb l'eixampla del Pla de Palau modificà de forma notable la fisonomia d'aquest sector de la ciutat.

Les tasques arqueològiques ha estat realitzades d'acord amb el corresponent permís de la Direcció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya.

Període de permís	Data de la signatura de la D.G.P.C.
7 febrer / 4 març 2011	1 febrer 2011

¹ Agraïm a l'Escola de Nàutica les facilitats a l'hora de realitzar els treballs.

2. SITUACIÓ DE LA INTERVENCIÓ

La ciutat de Barcelona s'emplaça, des d'un punt de vista geològic, al Pla de Barcelona, el qual constitueix una plana litoral d'una superfície aproximada de 170 km². Aquest Pla comprèn les formacions quaternàries que s'estenen des del mar fins al canvi de pendent en contacte amb la Serralada Litoral, i que limiten al sud-oest pel massís del Garraf i al nord-est pel turó de Montgat.

Topogràficament, al Pla de Barcelona poden distingir-se dues grans unitats: la Serralada Litoral i el Pla. La Serralada Litoral separada pels rius Besòs i Llobregat presenta tres sectors ben diferenciats, com són la Serra de Collserola, que assoleix la seva màxima elevació al cim del Tibidabo (512 m.) i localitzada entre els rius Besòs i Llobregat; la Serra de Marina, que s'estén al nord del riu Besòs; i al sud del riu Llobregat s'aixeca el massís del Garraf.

El Pla s'estén entre els contraforts de la Serralada Litoral i el mar, formant una plana ampla d'escàs pendent. Aquí es localitzen les planes deltaïques dels rius Besòs i Llobregat, a més de distingir una alineació de petits turons arran de mar. Entre aquestes petites elevacions destaca com a punt més elevat la muntanya de Montjuïc (173 m.) al sector interfluvial, així com el *Mons Taber* i altres elevacions.

Al Pla de Barcelona poden distingir-se diverses grans unitats geològiques: paleozoic, secundari, terciari i quaternari. Entre els materials paleozoics afloren les pissarres a la serra de Collserola i al sud del riu Llobregat. Els materials triàsics (secundaris) es concentren principalment en la línia de turons que limita pel nord-est el Pla de Barcelona, a més del massís del Garraf. Els materials terciaris es corresponen a les formacions de Montjuïc i a la serra d'en Mena, a més del turó de Montgat. I finalment, sobre el substrat rocós s'assenten els sediments quaternaris que caracteritzen el Pla de Barcelona.

L'indret on s'ha dut a terme la intervenció arqueològica es troba situat a la plaça de Pau Vila al districte de Ciutat Vella a Barcelona, en un àrea de terreny guanyada al mar tant per l'acció humana com per la forta influència i aportació de sediments de les rieres que baixen al pla des de Collserola i sobretot per l'aportació de la deriva litoral de material provinent del riu Besòs. La intervenció es situa a tocar de l'actual edifici de la facultat de Nàutica (any 1932).

Situació de la intervenció (Foto: Google Earth)

3. METODOLOGIA

L'obertura de les dues rases s'ha realitzat mecànicament mitjançant màquina retroexcavadora amb cassó sense pues. Un cop localitzades restes d'estructures arqueològiques, la neteja s'ha fet de forma manual amb l'ajut de dos auxiliars d'arqueologia. Només en un punt, al trasdós de la muralla s'ha realitzat un petit sondeig manual, per tal de conèixer la cara interna de l'estructura així com la condició i cronologia de les terres que se li lliuren.

El mètode de registre emprat ha estat el proposat per E.C. Harris i A. Carandini, a partir de la identificació de les diferents Unitats Estratigràfiques i la seva documentació gràfica. Pel que fa a la documentació fotogràfica s'ha utilitzat únicament suport digital.

El registre planimètric ha consistit en la realització de dibuixos en planta de totes les estructures. En el cas d'aquelles estructures amb entitat s'han realitzat diferents alçats.

Amb l'objectiu d'homogeneïtzar les dades obtingudes, s'utilitza un sistema de base de dades basat en el programa FileMaker, on s'inclou en cada fitxa els respectius apartats de descripció, documentació i relacions estratigràfiques.

4. CONTEXT HISTÒRIC I ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS.

L'indret on s'ha dut a terme la intervenció es troba situat en una part destacable de la ciutat de Barcelona, per la seva activitat i dinamisme, que arrenca des dels inicis del creixement feudal. La proximitat del mar, com en altres llocs, es converteix en un focus d'atracció per a la instal·lació i l'aprofitament humà.

Si bé en els primers segles de la nostra era no hi ha gaire notícies de presència humana en aquest sector de la ciutat, sí que es documenten espais de necròpolis durant el baix imperi i l'antiguitat tardana². Destaquem d'aquest període l'expansió i delimitació dels *suburbia*, que en el sector de la ciutat que ens ocupa, suposa un clar precedent dels burgs i vilanoves medievals (GURT, GODOY, 2000). Tampoc s'ha d'obviar la funció com a ancoratge d'aquesta àrea, recentment documentada arqueològicament.

El creixement econòmic que gaudirà la ciutat de Barcelona des del segle IX provocarà l'expansió física de la mateixa. Aquesta expansió és mediatitzada per l'aristocràcia feudal amb l'establiment de contractes emfitèutics basats en la cessió de terres amb la condició que s'hi construïssin cases i horts, a més del cens oportú. Exemple d'aquesta relació contractual la trobem a finals del segle XI a l'àrea del Born (BANKS, 2003). Cal afegir que la desviació (c. 1058) de la riera de Sant Joan, posterior Merdançar, va millorar la salubritat d'aquesta zona, eliminant els aiguamolls que aquesta provocava. La Vilanova del mar, amb la seva església de Santa Maria de les Arenes i del Mar més tard, anirà consolidant-se urbanísticament durant els segles XII-XIII, principalment, al voltant del camí, actual carrer Argenteria, que d'aquesta anava cap el mercat situat a l'actual portal de l'Angel.

La primera vocació d'aquest incipient nucli és artesanal i mariner, però progressivament anirà consolidant-se com a centre comercial donada la seva proximitat amb el port, essent una mostra els diferents alfòndecs documentats

² Exemples com les excavacions al presbiteri de Santa Maria del mar i necròpolis de la plaça de les Olles (GURT, GODOY, 2000)

ja des del segle XIII (BERNAUS, 2003) o l'ampliació de les drassanes cap a la banda situada entre el carrer de la Fusteria i el Pla de Palau (RIERA, 1992). A partir del segle XIV, serà quan apareixeran els edificis més singulars i característics de la vocació d'aquest indret: la Llotja, els porxos, ...

Recentment s'ha localitzat arqueològicament en el proper solar del carrer Dr. Aiguader 1-25, l'estructura que correspondria al port d'època medieval iniciat el 1477³. Els efectes d'aquest port sobre la línia de platja de la ciutat no es fan esperar, produint-se un progressiu allunyament d'aquesta.

Aquesta ràpida progressió de la terra vers l'aigua defineix l'espai que al segle XVI patirà l'estructuració urbana més important d'aquesta àrea de la ciutat: la construcció del baluard de migdia, localitzat tanmateix a la intervenció del carrer Aiguader, i de la muralla i del portal de mar al segle XVI.

Detall d'un gravat d'A. Van der Wyngaerde, 1563. Font: GALERA et alii (1982)

³ Vid. M. SOBERON (2010) *Memòria de la intervenció arqueològica a la plaça de Pau Vila, 12-13b / Carrer del Dr. Aiguader, 1-27 / carrer de la Marquesa, 2-6. Barcelona. 096-06. MUHBA. Inèdit.* SOBERON, M (2010) " El port baixmedieval de Barcelona, una visió des de l'arqueologia. *Quarhis* 6, pp 134-163.

L'activitat constructiva del segle XVI té dues conseqüències d'importància. D'una banda, suposa el tancament definitiu del circuit emmurallat de la ciutat, que les obres dels segles baix medievals havien deixat obert. D'altra, les noves muralles responen a una nova concepció de les fortificacions, l'anomenada traça italiana. Aquesta arrenca ja des dels tractadistes italians com Alberti (1404-1472), que inclou la idea de recinte fortificat com a grup d'elements que s'ha de defensar entre sí, o com Martini, Zanchi, Lantieri, ... en la definició dels diferents elements del recinte abaluartat (GALINDO, 1996). Aquests tractadistes, exposen les seves idees sobre fonamentació, disseny i traçat del circuit defensiu, nombre i forma de les torres (posteriorment baluards...) materials a utilitzar, ...

En relació amb aquestes fortificacions del segle XVII, a la intervenció duta a terme al Pla de Palau i plaça de Pau Vila (132/09) es varen documentar un seguit d'estructures relacionades amb el primer portal de mar erigit durant els anys cinquanta del segle XVI. Recentment s'han aportat les proves documentals definitives que adjudiquen l'autoria de la traça d'aquesta obra a l'enginyer Giovan Battista Calvi (Martínez, 2004) El resultat, poc conegut, és una porta d'estil renaixentista amb un arc de mig punt rematat amb frontó triangular suportat per una parella d'atlants, els quals es poden intuir en el gravat d'Anton Van der Wyngaerde o en la pintura de Giovanni Ricci da Novara (inicis del segle XVII).

Si bé es tractà d'una obra defensiva, el context on es troba la converteix en un clar exemple de representació del poder ciutadà i embelliment de la façana marítima.

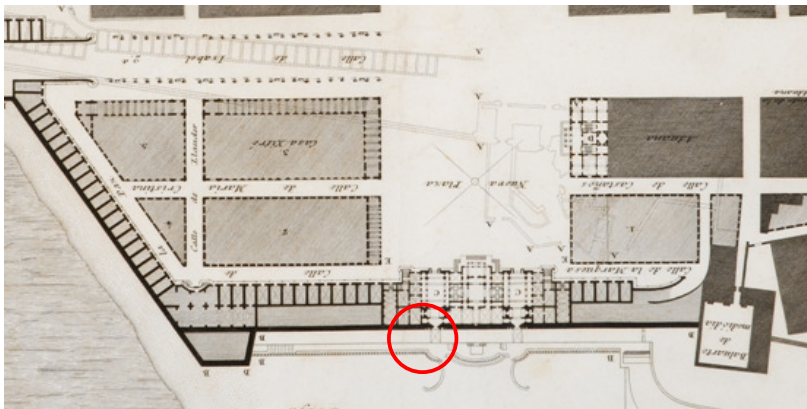
Pel que fa a les obres exteriors, la primera en realitzar-se serà l'excavació dels fossats, la qual no es durà a terme fins la tercera dècada del segle XVII, entre 1634 i 1636, moment marcat per l'ambient prebèl·lic que desembocarà en la Guerra dels Segadors⁴. Cal tenir en compte que en el moment de construcció de la muralla de mar aquesta es fa molt propera a la línia de mar, fet que faria innecessària l'excavació de valls. Quasi cent anys després, el cordó de platja

⁴ AHCB Consell de Cent, Registre de deliberacions II-144 i II-145.

s'hauria desplaçat en nombrosos punts, principalment a l'àrea del portal de mar i del baluard de migdia, formant una ample plataforma de terra, en la que sí era possible complementar les defenses amb aquest tipus d'obra. També en aquest moment cal situar la construcció del parapet davant el portal fet per Calvi als anys 50 del XVI.

En altres intervencions arqueològiques s'ha pogut detectar la presència de la muralla de mar, com és el cas de les intervencions dutes a terme al Pla de Palau i al passeig de Circumval·lació 8-14 a l'altre costat de l'estació de França, on es va localitzar el tram de muralla per on sortia el Rec Comtal (SANTANACH, 2007) o un altre tram al carrer Aiguader 1-21 (ARTIGUES, 2008). Tanmateix en darreres intervencions s'ha anat localitzant altres estructures relacionades, com és el cas d'un tram del baluard de migdia al carrer de la Marquesa i algunes estructures del portal de mar del segle XIX.⁵

Durant tot el segle XVII es realitzaran diferents reformes i intervencions puntuals en el circuit defensiu barceloní, com són la construcció de diferents baluards a la part de terra i l'obertura de valls davant de les muralles.

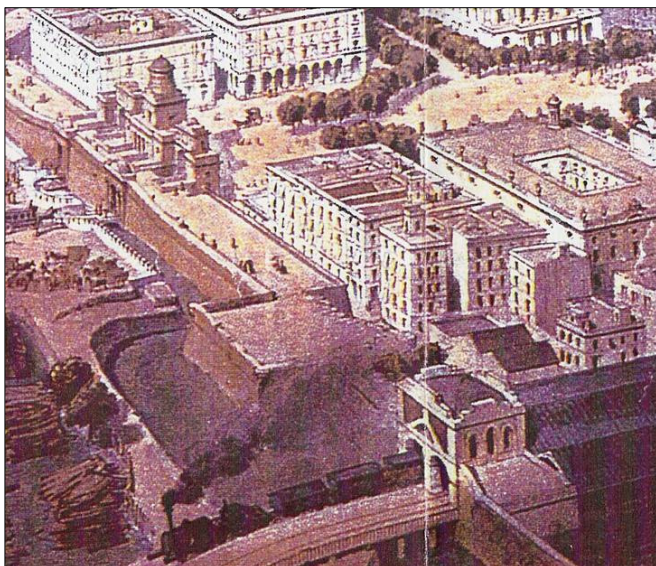
Detall del plànol de l'eixampla de Pla de Palau al 1848. Es pot veure el baluard de migdia i el nou portal de mar. Encerclat en vermell l'àrea d'intervenció (Centre de Documentació MUHBA)

Als inicis del segle XVIII, acabada la Guerra de Successió, la construcció de la ciutadella durant el primer terç del segle XVIII, eliminarà part dels portals i muralla de terra d'època baixmedieval, però integrarà tota la part del baluard de

⁵ Agraïm aquestes dades a Josep Pujades del Servei d'Arqueologia del MUHBA

migdia. Tot i que segons els diferents projectes de demolició, el de Verboom i el de Retz la muralla entre el baluard de llevant i el de migdia, quedaria afectada, sembla que finalment seria integrada dins del nou projecte de la Ciutadella (MUÑOZ, 1990).

L'última gran activitat constructiva en aquest sector de la ciutat correspon a les obres d'eixample de Pla de Palau entre 1822 i 1848. El director de les obres Josep Massanés, coronel d'enginyers, realitzarà diferents projectes de construcció d'una nova muralla marítima.

Detall a partir d'un daguerreotip de 1856.

Aquesta nova muralla es recolzava en el baluard del segle XVI i continuava fins arribar a un monumental portal de mar, per girar després en angle obert i ajuntar-se amb la resta del traçat de la muralla marítima.

Dins del cos de la mateixa muralla es van projectar tot un seguit de magatzems, de la mateixa manera que ja s'havia fet a la segona meitat del segle XVIII en el tram de muralla situat a prop del convent de Sant Francesc . Part d'aquesta muralla es va poder documentar a la intervenció al solar de l'antiga estació de RENFE rodalies (codi: 096/06). Prèviament s'havien localitzat de forma limitada restes del portal al Pla de Palau, en una intervenció dirigida per Maria Teresa Gilsbar (codi: 141/03). Més recentment a la

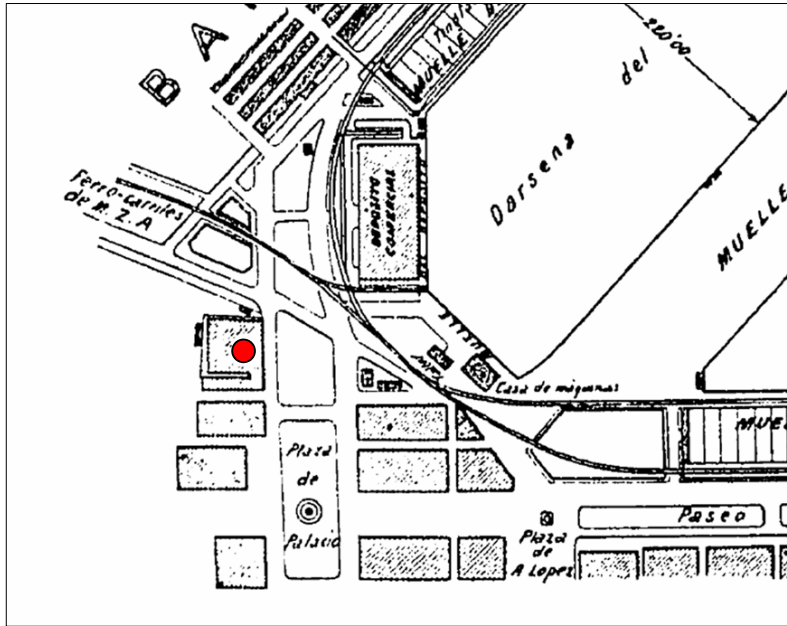
intervenció abans esmentada al Pla de Palau (codi 132/09) es va poder documentar un petit tram d'un dels fonaments del portal de mar del segle XIX.

Aquesta última fase d'emmurallament no durarà gaire temps, ja que a finals de la dècada del 60 del segle XIX s'enderrocarà tot aquest sector del recinte defensiu de la ciutat. L'enderroc de les muralles durant tant de temps perseguit per les autoritats locals permetrà la destinació dels espais que ens ocupen d'acord amb els ritmes i necessitats del moment.

Aquest sector té en aquest moment una gran importància des del punt de vista estratègic i logístic, al trobar-se en mig del port i de l'estació ferroviària Madrid – Zaragoza - Alicante. En definitiva es situa com espai a cavall entre el tràfic marítim i el terrestre. Conseqüència d'aquesta situació tan favorable serà la construcció d'un gran edifici de magatzems: el dipòsit comercial. Per les referències que hem trobat es tractaria d'uns grans magatzems equipats amb *“todas las dependencias que se requieren a este servicio con varias basculas para el pesado de vagones hallándose dicha red enlazada directamente con las dos estaciones numero 1 y 3 de la Compañia de Ferrocarriles de Madrid a Zaragoza y Alicante”* (AYXELÀ, J. 1915). A més disposava d'oficines, una vivenda pel porter i una planta soterrània (ALEMANY, 2002). En alguns plànols de l'època apareixen identificats amb el rètol de “depósitos” (GALERA et alii, 1982).

Una característica d'aquest edifici és la incorporació dins de la seva estructura de tota la bateria de magatzems i botigues corresponents a l'obra de Josep Massanés aprofitant aquest espai encara que desdibuixant totalment la seva distribució original.

La finalització d'aquest edifici, s'hauria de situar al 1868 (Alemany, 2002). El primer dipòsit comercial es va mostrar insuficient molt d'hora. La seva capacitat limitada i sobretot la relativa llunyania amb el moll, provocaren la construcció d'un nou dipòsit més ben situat l'any 1881. El resultat és l'actual edifici que ocupa el Museu d'Història de Catalunya.

Vista d'aquest sector de la ciutat a partir d'un plànol de 1911. El punt vermell marca la situació del l'esmentat edifici. (Font: AYXELLÀ, 1915)

Vista exterior del primer Dipòsit Comercial des de l'actual (Font: Arxiu
Fotogràfic de l'APB)

Aquest dipòsits estarien en ús fins a 1915 com a mínim encara que a partir del material obtingut durant el seu buidatge sembla que la seva amortització es podria situar passada la meitat del segle XX.

A la zona on s'ha realitzat la present intervenció cal destacar la construcció el 1932, de l'edifici que actualment ocupa la facultat de Nàutica, construcció realitzada per Adolf Florensa.

Vista exterior del primer Dipòsit Comercial des l'Escola de Nàutica (Font: Arxiu Fotogràfic de l'APB)

5. TREBALLS REALITZATS I RESULTATS OBTINGUTS

Els treballs realitzats han consistit en l'obertura de dues rases de sondeig de 14 i 16 metres de longitud respectivament. Les feines d'obertura s'han realitzat mecànicament mitjançant una màquina retroexcavadora. La neteja i delimitació de les estructures aparegudes s'ha realitzat de forma manual en aquells punts en que la fondària permetia l'accés. A més s'ha realitzat un petit sondeig a la cara interna de la muralla amb la intenció de documentar l'aparell constructiu d'aquesta. L'execució d'aquestes dues rases, d'acord amb el projecte elaborat pel Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de Barcelona (MUHBA), pretenien localitzar les restes de les fortificacions del segle XIX que es situen en aquest indret. L'objectiu era conèixer la seva situació exacta i grau de conservació per tal de modificar, si calgués, el projecte constructiu d'un nou vestíbul.

Per tal d'estructurar l'explicació dels resultats obtinguts, anomenem rasa 1 a la situada en perpendicular al carrer pas de sota muralla, i rasa 2 a la realitzada al costat de l'escola de Nàutica.

5.1 Rasa 1.

Com s'ha esmentat a dalt, es tracta d'una rasa amb orientació nord-oest, sud-est, de 14 metres de longitud per 1,20 metres d'amplada en la que s'ha assolit una fondària màxima de 2,83 metres, equivalent a una cota de 1,63 msnm. Cal assenyalar que no s'ha obert en tota la seva longitud, d'una banda perquè la localització de les restes a la seva part central situava la resta de possibles estructures fora dels límits de la mateixa. D'una altra, la presència d'una línia d'alta tensió, segons plànols de FECSA, feia poc recomanable la continuació de l'excavació vers el sud-est.

Per sota d'un seguit de successives pavimentacions del carrer, anivellaments de formigó, asfalt, llambordes, ... els quals arrencaven d'una cota de 4,46

msnm, es va poder localitzar un petit tram de la muralla, UE 101, construïda a la primera meitat del segle XIX, a la cota de 3,18 msnm.

Foto 1. Vista de la cara externa muralla localitzada a la rasa 1, UE 101 des de l'est

Es tracta d'un mur de 2,08 metres d'amplada realitzat amb pedra i morter de calç i sorra. La cara exterior presenta un aparell de carreus rectangulars ben acabats amb unes mides constants de 25/26 per 36/37 cm d'alçada i amplada respectivament. L'acabat dels carreus mostra una clara utilització de la buixarda que dóna una superfície molt rugosa. A més, les diferents peces es troben delimitades per un encintat de morter de 2 mm de gruix molt ben escairat. El cos intern de la muralla es realitza amb una barreja de morter de calç i sorra blanc de bona qualitat amb pedres sense escairar. El trasdós mostra un acabament més barroer al tractar-se d'una part no destinada a ser vista. Es pot observar una barreja de pedres sense treballar de diferents mides lligades amb el mateix morter, projectant un mur a plom, fet que hauria implicat una gran trinxera constructiva.

Cal destacar l'afectació que presenta a la banda nord per part d'un servei contemporani de canalització d'aigües actualment en desús. L'afectació és d'uns 30 cm. de potència.

Foto 2. Detall de l'alçat de la muralla UE 101, es pot veure l'acabat dels carreus i l'encintat.

Pel que fa a l'aparell constructiu, aquest presenta una clara semblança amb altres fortificacions de la ciutat, com és el cas del parapet del segle XVII construït davant el portal de mar, on també es va documentar l'acabat abuxardat dels carreus. Per contra, aquest tram de muralla s'assembla poc a la documentada al solar de l'antiga estació de rodalies, tot i tractar-se de la mateixa obra. En aquell cas la cara externa de la muralla presentava un aplacat de grans lloses rectangulars, sense encintat, que cobrien el reble intern. Tampoc s'observen similituds amb obres cronològicament més properes com la contraescarpa de començaments del

XVIII situada davant del baluard de migdia o la pertanyent a la ciutadella documentada a l'altra banda de l'estació de França, encara que sí que presenta encintat (Gea, Santanach, Soberón, 2010).

L'alçat màxim que s'ha pogut documentar és de 1,50 metres. La presència d'una arqueta d'aigua va impedir aprofundir més en l'excavació.

Com s'ha esmentat, a la banda de la cara interna de la muralla es va realitzar un petit sondeig per tal de descobrir l'aparell d'aquesta, així com determinar la cronologia de les terres que se li lliuraven⁶. Per sota dels nivells d'amortització i terraplanat UE 102, es va poder documentar un abocament sorrenc de color negre, UE 108, arribant a una cota de 2,69 msnm. En aquest punt es localitza un altre nivell de color marró, UE 109, amb una composició de sorres i argiles.

⁶ Cal recordar que durant la documentació dels magatzems corresponents a aquesta muralla al solar del baluard de migdia, es va poder constatar que aquest es trobaven retallant estratigrafies molts anteriors, no produint-se grans rebaixos durant la execució de les obres del XIX.

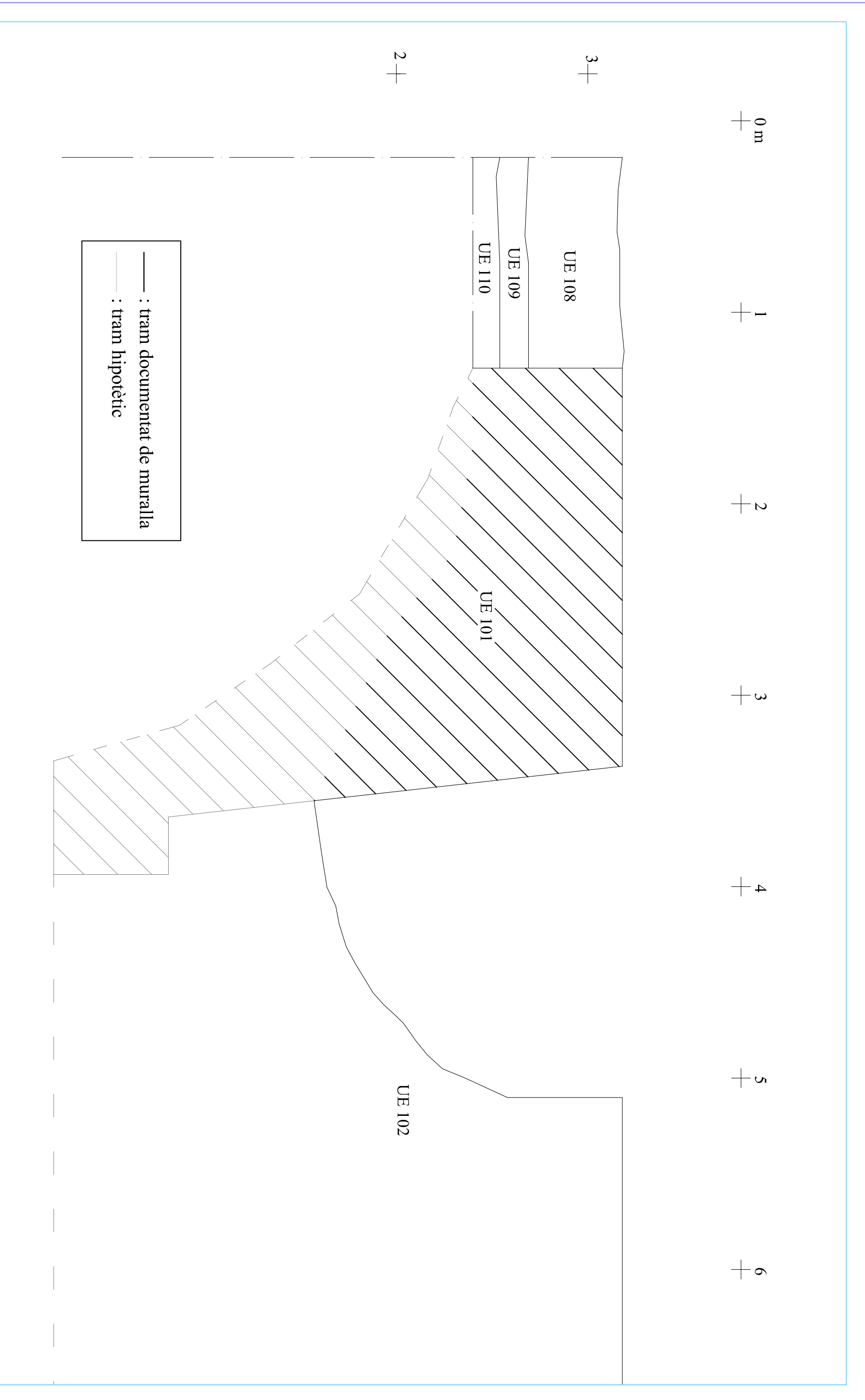
En aquest estrat es va poder observar algunes peces de ceràmica amb cronologia de començaments del XIX (terra de pipa, pisa blanca, ...). Per sota d'aquest apareixia un altre estrat, UE 110, a una cota de 2,64 msnm, producte possiblement de la neteja o excavació de terres properes, donada la presència, juntament amb materials del segle XIX, de peces amb cronologies des del segle XVI fins el XVIII (blava de Barcelona, blava de la ditada, sèries d'influència francesa, ...). En els tres casos, les terres es lliuren clarament a l'intradós de la muralla.

Foto 3. Vista de la cara interna de la muralla UE 101.

5.2. Rasa 2

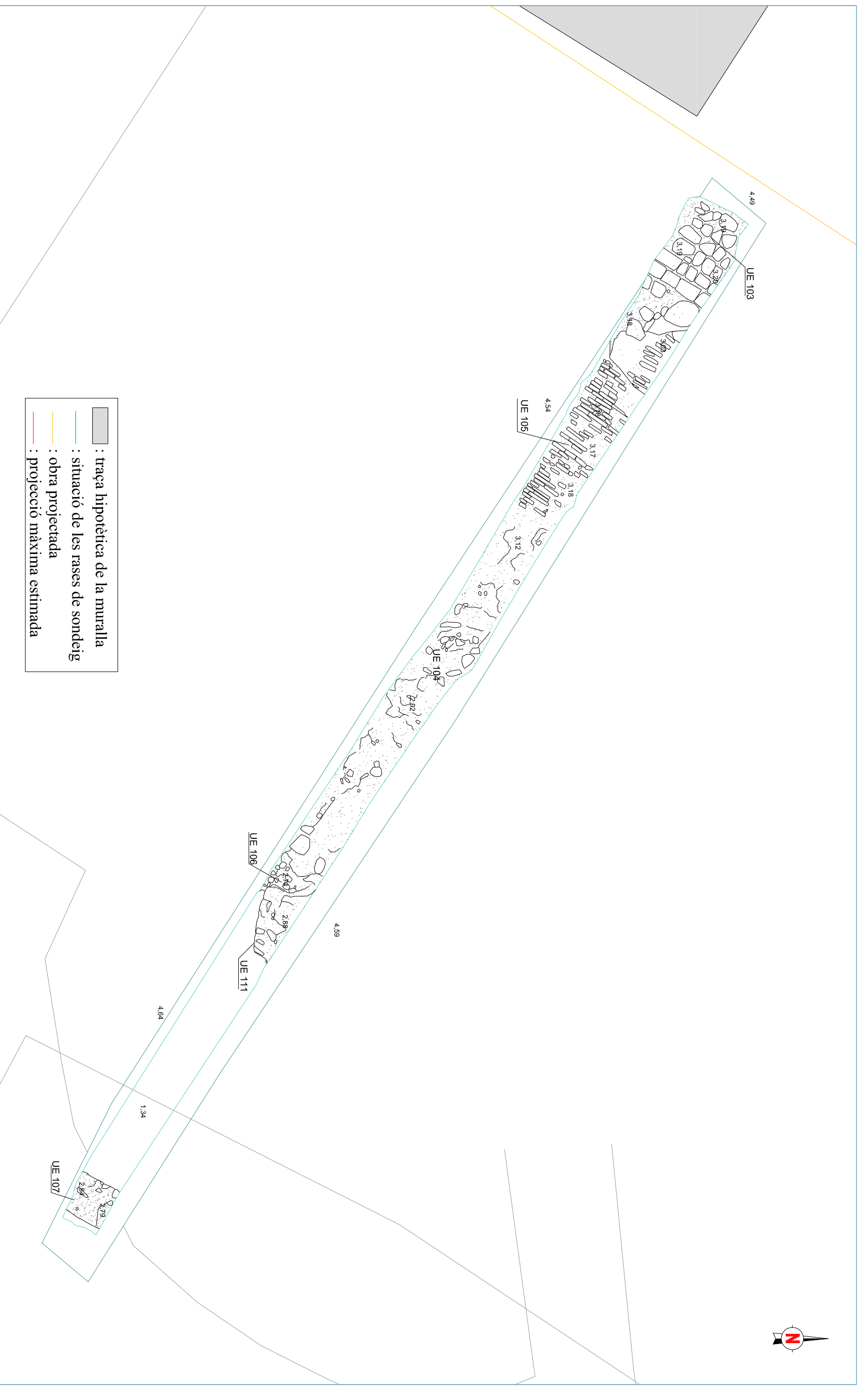
Aquesta rasa es situa al cantó sud de l'edifici de l'escola de Nàutica ocupant part del seu ajardinament perimetral i el pàrking. L'excavació presenta unes mides de 16,25 metres de longitud per una amplada de 0,90/1'00 metres. La fondària màxima assolida es situa en els 3,30 metres, equivalent a una cota absoluta de 1,34 msnm. El cap de l'excavació es va haver de desplaçar lleugerament, donada la presència d'una conducció d'aigua actualment en ús. L'obertura del subsòl, com en el cas anterior, s'ha realitzat mecànicament per posteriorment realitzar les corresponents neteges de forma manual.

DIRECCIÓ ARQUEOLÒGICA
 Mikel Soberón Rodríguez

AUTORS
 Mikel Soberón Rodríguez

	INTERVENCIÓ	NOM DEL PLÀNOL	Núm.
	Plaça de Pau Vila (Barcelona), 010/11	Secció muralla UE 101	
DIN A3	Escala: 1:20		
		Data: febrer 2011	5

- : traça hipotètica de la muralla
- : situació de les rases de sondeig
- : obra projectada
- : projecció màxima estimada

DIRECCIÓ ARQUEOLÒGICA

Mikel Soberón

AUTORS

Rafael Piera

INTERVENCIÓ

Plaça de Pau Vila, Barcelona (Barcelonès)
010/11

NOM DEL PLÀNOL

Planta general de la rasa 2

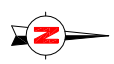
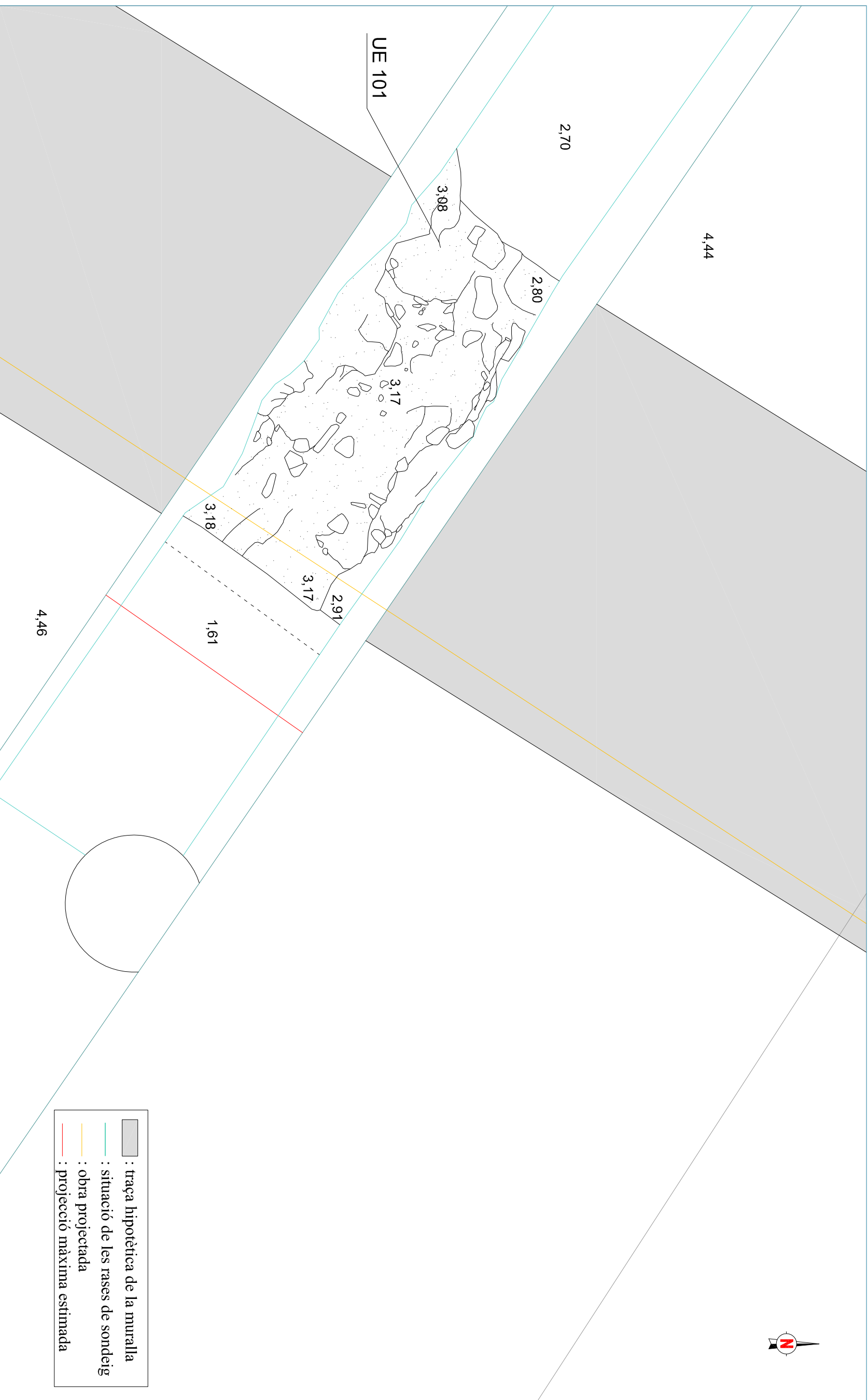
Núm.

4

DIN A3 Escala: 1:50

Data: març 2011

- : traça hipotètica de la muralla
- : situació de les rases de sondeig
- : obra projectada
- : projecció màxima estimada

DIRECCIÓ ARQUEOLÒGICA

Mikel Soberón

AUTORS

Rafael Pierra

DIN A3 Escala: 1:20

INTERVENCIÓ

Plaça de Pau Vila, Barcelona (Barcelonès)
010/11

NOM DEL PLÀNOL

Planta general de la rasa 1

Núm.

3

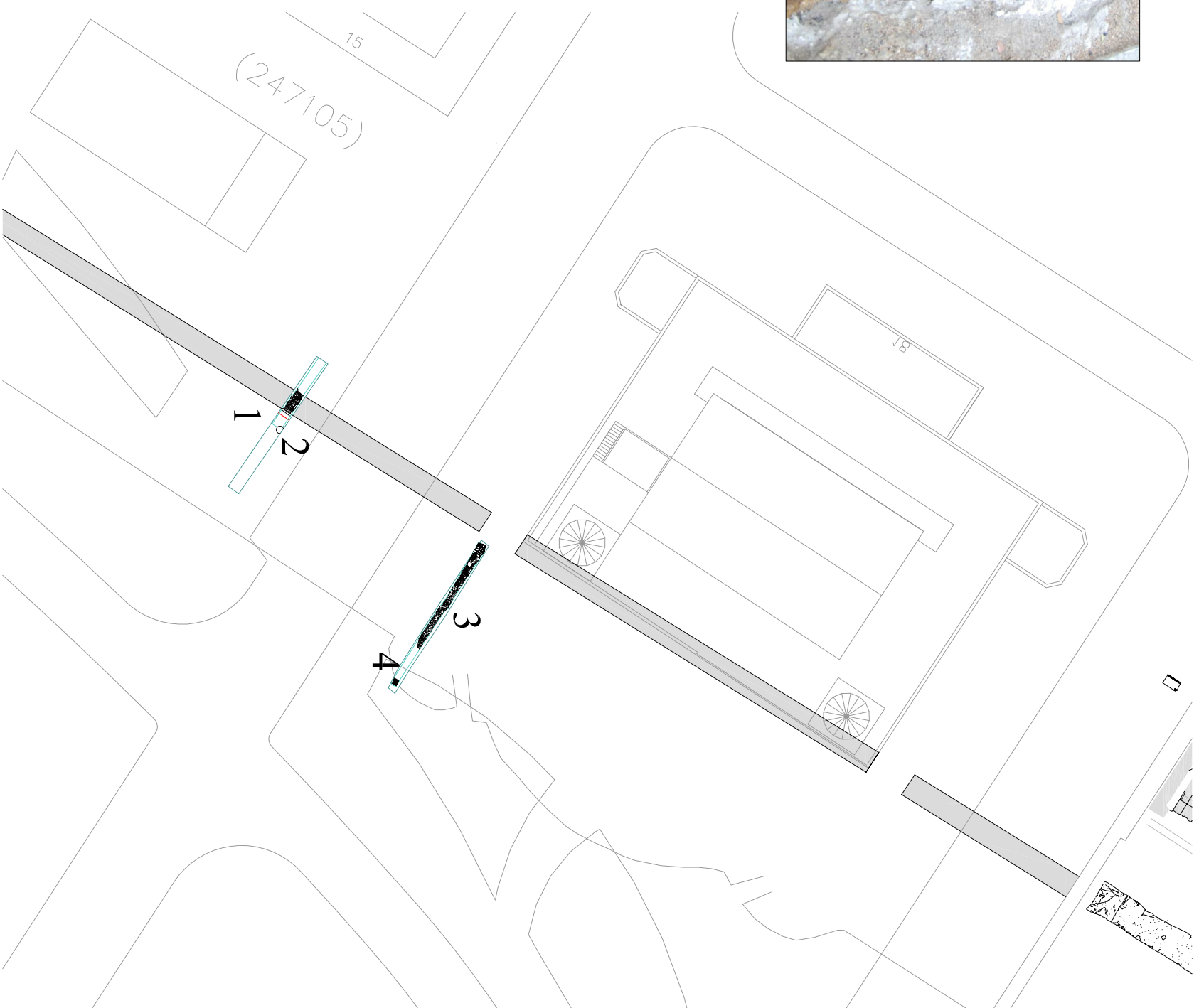
Data: març 2011

1

2

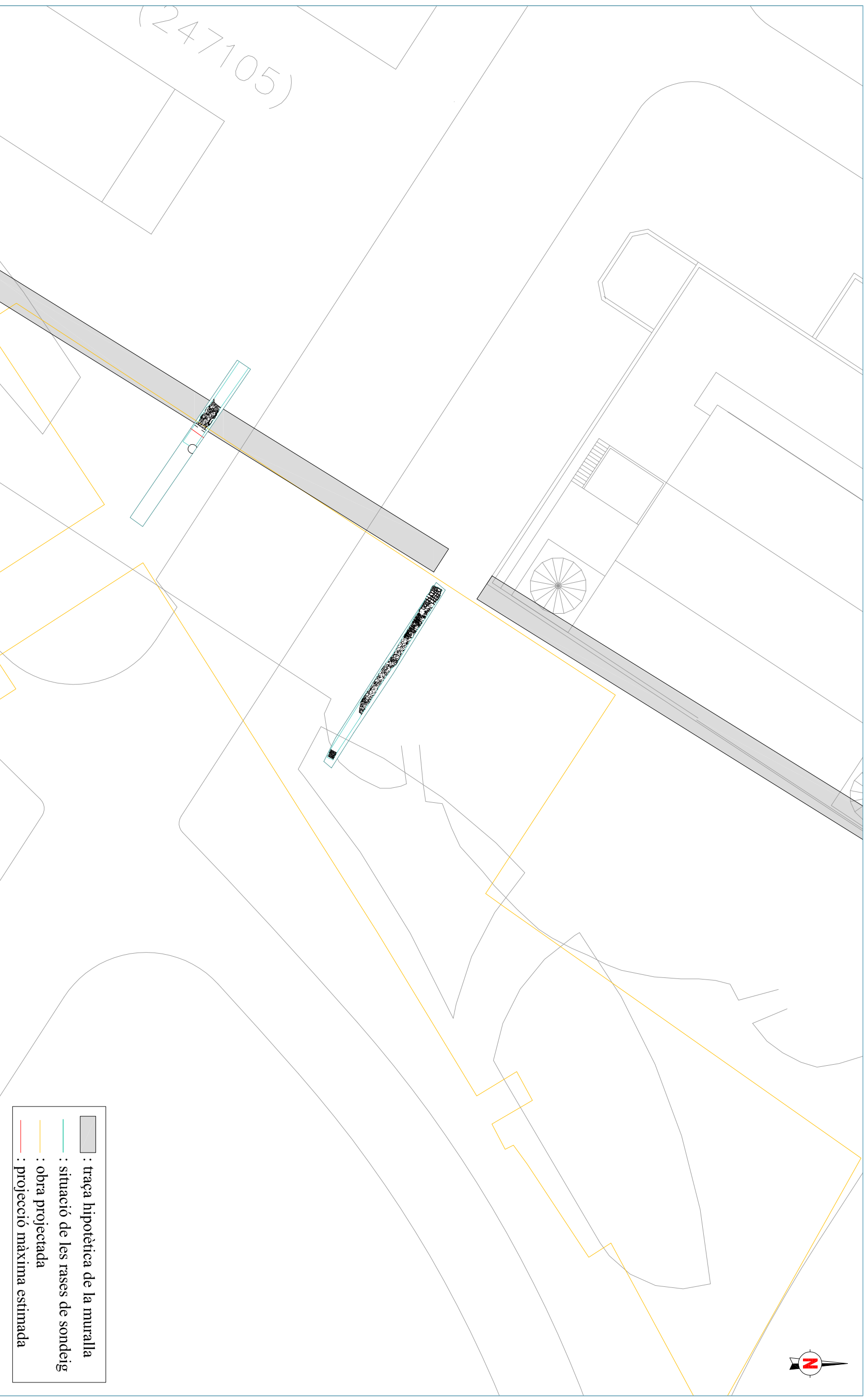

3

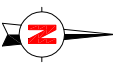

4

 ARQUEOLOGIA I PATRIMONI		INTERVENCIÓ Plaça de Pau Vila (Barcelona) 010/11	NOM DEL PLÀNOL Vista general de les restes de sondeig y detalles de les restes.	Núm. 2
DIN A3	Escala: 1:500		Data: febrer 2011	

- : traça hipotètica de la muralla
- : situació de les rases de sondeig
- : obra projectada
- : projecció màxima estimada

DIRECCIÓ ARQUEOLÒGICA

Mikel Soberón Rodríguez

AUTORS

Mikel Soberón Rodríguez

DIN A3 Escala: 1:300

INTERVENCIÓ

Plaça de Pau Vila (Barcelona)
010/11

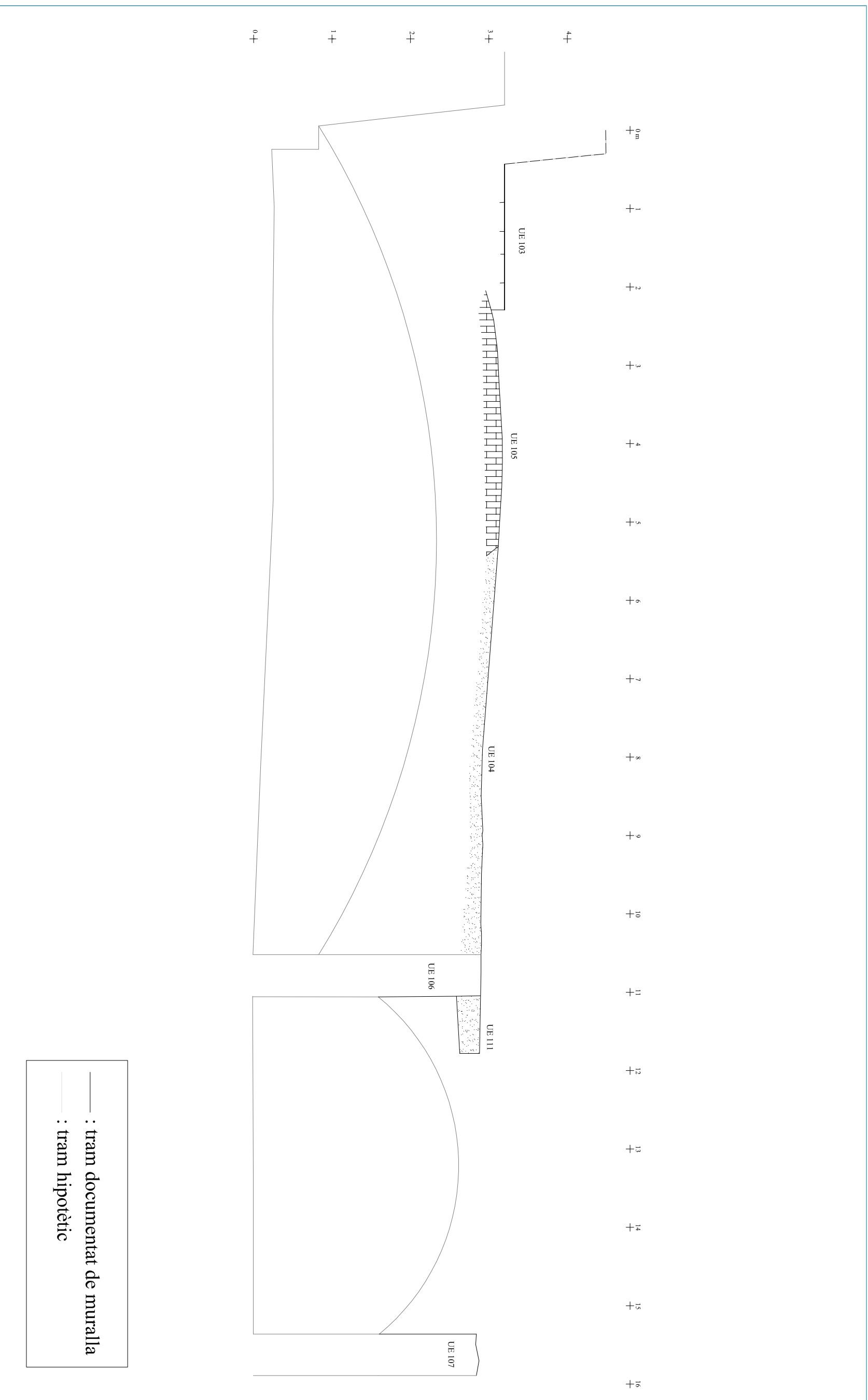
NOM DEL PLÀNOL

Plaça de Pau Vila

Data: febrer 2011

Núm.

1

DIRECCIÓ ARQUEOLÒGICA

Mikel Soberón Rodríguez

AUTORS

Mikel Soberón Rodríguez

OCODEX
ARQUEOLOGIA I PATRIMONI

DIN A3

Escala: 1:50

INTERVENCIÓ

Plaça de Pau Vila (Barcelona), 010/11

NOM DEL PLÀNOL

Secció muralla UE 101

Núm.

6

Data: febrer 2011

Definició UE		Textura	Composició		Sector	100
Estrat			Geològica			
		Color	Orgànica		Zona	
			Artificial			
Relacions Físiques		Igual a		Datació		Criteri datació
Cobreix a	Cobert per					
101 102 103						
Farceix a	Farcit per					
Talla a	Tallat per					
Es recolza en	Se li recolza					
Es lliura	Se li lliura					
				Interpretació		
				Superficial		
				Observacions		
				Estrat superficial en el que s'inclouen totes les pavimentacions i anivellacions contemporànies		
				Afecció		
				Si ☐		
				No ☐		
				%		
				Tipus		

Definició UE		Textura	Composició		Sector	101
Estructura			Geològica			
		Color	Orgànica		Zona	
			Artificial	Pedra, morter		
Relacions Físiques		Igual a		Datació		Criteri datació
Cobreix a	Cobert per			1 ^a m. XIX		Notícies
	100					
Farceix a	Farcit per					
Talla a	Tallat per					
Es recolza en	Se li recolza					
Es lliura	Se li lliura					
	102 108 109 110					
				Interpretació		
				Muralla		
				Observacions		
				Mur en talús de carreus de 25/26 per 36/37 cm. Presenten un acabat rugós, possiblement fet amb buixarda. També es detecta un encintat de morter de 2mm de gruix.		
				El talús és de 10 cm. per cada metre.		
				Afecció		
				Si ☐		
				No ☐		
				%		
				Tipus		
						2 3

Definició UE		Textura	Composició		Sector	102
Estrat		Compacta	Geològica	Argila		
		Color	Orgànica		Zona	
			Artificial			
Relacions Físiques		Igual a		Datació		Criteri datació
Cobreix a	Cobert per			2 ^a m. XIX		Ceràmic
	100					
Farceix a	Farcit per					
Talla a	Tallat per					
Es recolza en	Se li recolza					
Es lliura	Se li lliura					
	101					
				Interpretació		
				Amortització		
				Observacions		
				Amortització general en la que s'inclouen diferents estrats que cobreixen les restes. Es detecten diferents capes ben estratificades, argiles netes, morter piconat, sorra, ... A la banda de la muralla quasi tot és runa.		
				Afecció		
				Si ☐		
				No ☐		
				%		
				Tipus		
						6 7

Definició UE		Composició		Sector	103
Estructura	Textura	Geològica			Foto. Plan.
	Color	Orgànica		Zona	
		Artificial	Maons, morter		
Relacions Físiques		Igual a			
Cobreix a	Cobert per		Datació	Criteri datació	
104	100		1 ^a m. XIX	Notícies	
Farceix a	Farcit per	Interpretació			
		Possible paviment o ferm de paviment			
Talla a	Tallat per	Observacions			
		Paviment o preparació de maons rectangulars de 26 per 14 cm. lligats amb morter de calç i sorra de color blanc. Es situa al costat de la porta			
Es recolza en	Se li recolza	Afecció	Si	Tipus	
		No	☐		
Es lliura	Se li lliura		%		
			☐		

Definició UE		Composició		Sector	104
Estructura	Textura	Geològica			Foto. Plan.
	Color	Orgànica		Zona	
		Artificial	Morter, material constructiu, pedra		
Relacions Físiques		Igual a			8
Cobreix a	Cobert per		Datació	Criteri datació	9
105	102		1 ^a m. XIX	Notícies	
Farceix a	Farcit per	Interpretació			
		Reompliment			
Talla a	Tallat per	Observacions			
		Reompliment o anivellament del trasdós de les voltes del pont. fet amb morter de calç i sorra blanc amb alguna pedra i fragment de maó. Reomple els carcanyols de les arcadades			
Es recolza en	Se li recolza	Afecció	Si	Tipus	
		No	☐		
Es lliura	Se li lliura		%		
			☐		

Definició UE		Composició		Sector	105
Estructura	Textura	Geològica			Foto. Plan.
	Color	Orgànica		Zona	
		Artificial	Maons, morter		
Relacions Físiques		Igual a			9
Cobreix a	Cobert per		Datació	Criteri datació	
106	104		1 ^a m. XIX	Notícies	
Farceix a	Farcit per	Interpretació			
		Volta del pont			
Talla a	Tallat per	Observacions			
		Volta fabricada amb maons col·locats en vertical. Presenten unes mides de 26 per 14 per 4,5 cm. Es situa al costat de la porta			
Es recolza en	Se li recolza	Afecció	Si	Tipus	
		No	☐		
Es lliura	Se li lliura		%		
			☐		

Definició UE		Textura	Composició		Sector	106
Estructura	<input type="text"/>	<input type="text"/>	Geològica	<input type="text" value="Pedra"/>	<input type="text"/>	
		Color	Orgànica	<input type="text"/>	Zona	Foto. Plan.
		<input type="text"/>	Artificial	<input type="text" value="Mortor"/>	<input type="text"/>	10
Relacions Físiques		Igual a		Datació	Criteri datació	
Cobreix a		Cobert per		<input type="text" value="1ª m. XIX"/>	<input type="text" value="Notícies"/>	
Farceix a		Farcit per		Interpretació		<input type="text" value="Estrep del pont"/>
Talla a		Tallat per		Observacions		<input type="text" value="Estrep del pont visible parcialment per sota de la rampa. Presenta un aparell amb pedra sense escairar i mortor de calç i sorra de color balnc. Acabat barroer"/>
Es recolza en		Se li recolza		Afecció		Si ☐ No ☐ % <input type="text"/>
Es lliura		Se li lliura		Tipus		<input type="text"/>

Definició UE		Textura	Composició		Sector	107
Estructura	<input type="text"/>	<input type="text"/>	Geològica	<input type="text" value="Pedra"/>	<input type="text"/>	
		Color	Orgànica	<input type="text"/>	Zona	Foto. Plan.
		<input type="text"/>	Artificial	<input type="text" value="Mortor"/>	<input type="text"/>	5 8
Relacions Físiques		Igual a		Datació	Criteri datació	
Cobreix a		Cobert per		<input type="text" value="1ª m. XIX"/>	<input type="text" value="Notícies"/>	
Farceix a		Farcit per		Interpretació		<input type="text" value="Estrep del pont"/>
Talla a		Tallat per		Observacions		<input type="text" value="Estrep localitzat al final de la rasa. Presenta un aparell i acabat com UE 106. Podria coincidir amb l'alineació de la contramuralla."/>
Es recolza en		Se li recolza		Afecció		Si ☐ No ☐ % <input type="text"/>
Es lliura		Se li lliura		Tipus		<input type="text"/>

Definició UE		Textura	Composició		Sector	108
Estrat	<input type="text"/>	<input type="text" value="Sorrenca"/>	Geològica	<input type="text" value="Argila, sorra"/>	<input type="text"/>	
		Color	Orgànica	<input type="text"/>	Zona	Foto. Plan.
		<input type="text" value="Negre"/>	Artificial	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
Relacions Físiques		Igual a		Datació	Criteri datació	
Cobreix a		Cobert per		<input type="text" value="1ª m. XIX"/>	<input type="text" value="Estratigràfic"/>	
Farceix a		Farcit per		Interpretació		<input type="text" value="Anivellament"/>
Talla a		Tallat per		Observacions		<input type="text" value="Primer dels anivellaments documentats a la cara interna de la muralla. S'excava en sondeig."/>
Es recolza en		Se li recolza		Afecció		Si ☐ No ☐ % <input type="text"/>
Es lliura		Se li lliura		Tipus		<input type="text"/>

Definició UE		Textura	Composició	Sector	109
Estrat	<input type="text" value="Solta"/>	Geològica	<input type="text" value="Argila, llims"/>	<input type="text"/>	Foto. Plan.
	Color	Orgànica	<input type="text"/>	Zona	
	<input type="text" value="Marró"/>	Artificial	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
Relacions Físiques	Igual a		Datació	Criteri datació	
Cobreix a	Cobert per		<input type="text" value="1ª m. XIX"/>	<input type="text" value="Ceràmic"/>	
110	108		Interpretació	<input type="text" value="Anivellament"/>	
Farceix a	Farcit per		Observacions	<input type="text" value="Segon anivellament relacionat amb la construcció de la muralla. S'observen alguns materials ceràmics de finals segle XVIII i començaments del XIX (terra de pipa, pisa blanca, ...)"/>	
Talla a	Tallat per		Afecció	Tipus	
Es recolza en	Se li recolza		Si ☐	<input type="text"/>	
Es lliura	Se li lliura		No ☐	% <input type="text"/>	
101					

Definició UE		Textura	Composició	Sector	110
Estrat	<input type="text" value="Compacta"/>	Geològica	<input type="text" value="Argila, sorra"/>	<input type="text"/>	Foto. Plan.
	Color	Orgànica	<input type="text"/>	Zona	
	<input type="text" value="Marró"/>	Artificial	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
Relacions Físiques	Igual a		Datació	Criteri datació	
Cobreix a	Cobert per		<input type="text" value="1ª m. XIX"/>	<input type="text" value="Ceràmic"/>	
	109		Interpretació	<input type="text" value="Anivellament"/>	
Farceix a	Farcit per		Observacions	<input type="text" value="Anivellament no excavat en tota la seva potència. Sembla ésser producte de remocions de terra o neteges properes donada la gran quantitat de materials residuals amb cronologies des del segle XVI fins el XVIII (blava de Barcelona, blava de la ditada, influència francesa, ...)"/>	
Talla a	Tallat per		Afecció	Tipus	
Es recolza en	Se li recolza		Si ☐	<input type="text"/>	
Es lliura	Se li lliura		No ☐	% <input type="text"/>	
101					

Definició UE		Textura	Composició	Sector	111
Estructura	<input type="text"/>	Geològica	<input type="text"/>	<input type="text"/>	Foto. Plan.
	Color	Orgànica	<input type="text"/>	Zona	
	<input type="text"/>	Artificial	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
Relacions Físiques	Igual a		Datació	Criteri datació	
Cobreix a	Cobert per		<input type="text" value="1ª m. XIX"/>	<input type="text" value="Notícies"/>	
	102		Interpretació	<input type="text" value="Rampa del pont"/>	
Farceix a	Farcit per		Observacions	<input type="text" value="Fragment de rampa del pont on aquest canvia l'alineació. Presenta una factura amb morter de calç i sorra i maons possiblement encofrats. Visible de forma parcial. Les seves mides visibles són de 1 metre de longitud per 0,57 m. d'amplada"/>	
Talla a	Tallat per		Afecció	Tipus	
Es recolza en	Se li recolza		Si ☐	<input type="text"/>	
Es lliura	Se li lliura		No ☐	% <input type="text"/>	
106					

Num.	Sector	UE
1		
Vista de l'obertura mecànica de la rasa 1		
2	101	
Vista de l'obertura mecànica de la rasa 1		
3	101	
Vista de l'obertura mecànica de la rasa 1 des del sud-est		
4		
Vista de l'obertura mecànica de la rasa 2.		
5	107	
Primera troballa de l'estrep UE 107		
6	102	
Vista d'un dels estrats d'amortització		
7	102	
Vista d'un dels estrats d'amortització.		
8	107	104
Vista de la rasa 2 des del sud-est.		
9	104	105
Neteges manuals de l'estructures de la rasa 2.		
10	106	111
Vista des del sud-est de l'estrep UE 106 i pasera UE 111.		
11	106	111
Vista des del sud-est de l'estrep UE 106 i pasera UE 111.		
12	107	
Vista des del nord-est de l'estrep UE 107.		
13	107	
Detall des del nord-est de l'estrep UE 107		

Num.	Sector	UE
14	103	
Vista de la preparació de paviment UE 103.		
15	105	103 104
Vista parcial de la volta uE 105 des del sud-est		
16	105	103 104
Vista de la volta UE 105 des del nord-est.		
17	106	104 111
Vista de l'estrep UE 106, el rebliment UE 104 i pasera UE 111.		
18	103	105 104
Vista general de la rasa 2 des del nord-oest.		
19	107	111 106 104 105 103
Vista general de la rasa 2 des del sud-est		
20	101	
Vista dels treballs d'excavació i neteja.		
21	101	
Vista de la muralla UE 101.		
22	101	110
Vista del sondeig al costat de la muralla UE 101.		
23	101	
Detall de l'alçat de la muralla UE 101.		
24	101	
Detall de l'alçat de la muralla UE 101.		
25	101	
Vista de la cara interna de la muralla UE 101, des del nord-oest		
26	101	
Vista general de la rasa 1		

Num.	Sector	UE
27	101	
Vista en planta de la muralla UE 101 des del nord.		
28	107 111 104 105	
Cobriment de les restes a la rasa 2		
29	101	
Cobriment de les restes a la rasa 1		